

Beslutsunderlag

Datum: 2023-03-03

Diarienummer: 10-2023-0351

Handläggare: Malin Flysjö

Telefon: 031-62 64 65

E-post: malin.flysjö@goteborgenergi.se

Säkerhetskrav finansiell elhandel

Förslag till beslut

I styrelsen för Göteborg Energi AB

Jag föreslår att styrelsen beslutar att

1. godkänna att Göteborg Energi Din El AB ställer ut likvid deposition avseende finansiell handel på upp till 50 miljoner Euro för att fullgöra ingångna prissäkringsavtal samt att moderbolagsgarantin avseende Göteborg Energi Din Els finansiella handel sänks till 50 miljoner Euro
2. beslutet är av sådan principiell beskaffenhet eller annars av större vikt att frågan härmed hemställs till Göteborgs Stads kommunfullmäktige för ställningstagande
3. ärendet överlämnas till Göteborgs Stadshus AB för yttrande.

Sammanfattning

Ärendet gäller behov att ställa ut likvid deposition om 50 miljoner Euro avseende Göteborg Energi Din El ABs (nedan "Din El") finansiella elhandel för att kunna fullgöra ingångna prissäkringsavtal.

Energikrisen i Europa har skapat en förändrad riskbild där säkerhetskraven för finansiell elhandel ändrat karaktär. Säkerhetskraven för Din Els elhandel, som tidigare täckts av en moderbolagsgaranti, kommer framöver delvis behöva ersättas med en likvid deposition. Beslutet bör hemställas till kommunfullmäktige i Göteborg för ställningstagande.

Under hösten 2021 och vintern 2022 ökade säkerhetskraven succesivt på den finansiella handelsplatsen Nasdaq OMX ("Nasdaq", är den handelsplats där Din Els prissäkringar genomförs för att återförsäkra ingångna prissäkringsavtal med producerande och konsumerande kunder). Orsaken var både kraftiga prisvariationer och kraftiga prisökningar på elmarknaden.

Göteborg Energi AB (nedan "Göteborg Energi") hade under denna period ställt ut en moderbolagsgaranti på upp till 100 miljoner Euro avseende Din Els finansiella handel på Nasdaq. Säkerhetskravet på Nasdaq täcktes delvis med en likvid deposition på upp till 800 miljoner svenska kronor som Din El ställt ut till Nasdaq sedan tidigare.

I slutet på februari 2022 överskred Din Els finansiella prissäkringar de säkerhetskrav som Din El hade möjlighet att ställa till Nasdaq. Vid en sådan händelse finns två alternativ; antingen måste ställda säkerheter utökas eller måste de finansiella positionerna minska för att den finansiella handeln ska kunna få fortsätta.

Under våren 2022 valde Din El att byta medlemsform på Nasdaq och teckna avtal med SEB som innebar att avräkningen (clearingen) av Din Els finansiella positioner flyttades till SEB. Det innebar att Din El fortsatte att utföra finansiell handel på Nasdaq, men att avräkningen flyttades till SEB som i och med detta även tog över ansvaret för de säkerhetskrav Nasdaq ställde på Din Els handel. I samband med bytet av medlemsform på Nasdaq upphörde de likvida

depositionssäkerhetskravet om 800 miljoner svenska kronor. SEB ställde som enda säkerhetskrav en moderbolagsgaranti, såsom tidigare lämnats till Nasdaq om 100 miljoner Euro.

I slutet på januari 2023 informerades SEB om att Nasdaq behövde utöka likviditeten på handelsplatsen för att uppfylla EU:s EMIR-regelverk¹. De nya kraven innebar att SEB tvingades ställa en likvid deposition motsvarande 50 % av sina avräkningskunders totala säkerhetskrav, varpå SEB i sin tur förde över motsvarande krav till Din El.

I samband med de nya säkerhetskraven föreslås att den av Göteborg Energi ställda moderbolagsgarantin till SEB om 100 miljoner Euro sänks till 50 miljoner Euro under förutsättning att Din El medges att ställa ut en likvid deposition till SEB om 50 miljoner Euro.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Den bästa lösningen för verksamheten bedöms vara att Din El fortsätter använda SEB som avräkningspart (clearinghus) för finansiell elhandel då Nasdaq och SEB bedöms som stabila motparter. Om Din El skulle flytta de finansiella positionerna till annan bilateral part ökar motpartsrisken eftersom bilateral handel inte erbjuder samma skyddsnät såsom en finansiell handelsplats gör. Kostnaderna för likvid deposition bedöms inte heller öka Din Els totala säkerhetskostnad jämfört med nuvarande upplägg.

Ett fortsatt samarbete med SEB innebär att Din El behöver ställa likvid deposition utöver de säkerheter som SEB tillåts fortsätta ställa i form av obligationer för Din Els finansiella positioner. I samband med de förändrade säkerhetskraven föreslås den av Göteborg Energi utställda moderbolagsgarantin sänkas till 50 miljoner Euro förutsatt att Din El kan ställa likvid deposition om 50 miljoner Euro till SEB för att täcka säkerhetskraven för den finansiella handeln.

Om Göteborg Energi AB och kommunfullmäktige tillstyrker att Din El för ingångna kundavtal ställer likvid deposition om 50 miljoner Euro och den nämnda moderbolagsgarantin minskas innebär det sammanlagt moderbolagsgarantier om 70 miljoner Euro avseende elhandelsverksamheten (fördelat på 50 miljoner Euro för finansiell elhandel och 20 miljoner Euro för fysisk elhandel). Beloppen ovan baseras på 2022 års säkerhetskrav för Din Els finansiella handel.

Bedömning ur ekologisk och social dimension

Bolaget har inte funnit någon särskild aspekt på frågan utifrån dessa dimensioner.

Samverkan

Enligt ordinarie rutin.

¹ EUs regelverk som bl a fastställer tekniker för riskhantering på finansiella handelsplatser inom EU

Ärendet

Beskrivning av ärendet

Din El beslutade under våren 2022 att avsluta medlemskapet som direktaktör (Direct clearing member) på handelsplatsen Nasdaq efter att säkerhetskraven för finansiell handel kraftigt ökat under hösten och vintern till följd av stigande elpriser och kraftiga prissvängningar. Sedan den 12 maj 2022 har Din El i stället valt ett "Icke avräkningsmedlemskap" (Non clearing member) på Nasdaq. Det nya medlemskapet innebär att Din El även fortsättningsvis har möjlighet att utföra finansiell handel på Nasdaq, men att själva avräkningen genomförs hos SEB och att SEB även ansvarar för att fullgöra de säkerhetskrav som Nasdaq kräver för Din Els finansiella handel.

I slutet på januari 2023 informerades SEB om att Nasdaq behövde utöka likviditeten på handelsplatsen för att uppfylla EMIR-regelverket. Det nya kravet resulterade i att SEB, som tidigare bara behövt ställa obligationer i säkerhet för sina avräkningskunder, blev tvunget att även ställa likvid deposition motsvarande 50 % av sina avräkningskunders totala säkerhetskrav (Initial Margin). Kraven har inneburit att SEB i sin tur framfört motsvarande krav på Din El.

Din Els avtal med SEB löper tills vidare där SEB har tre månaders uppsägningstid gentemot Din El, och Din El har en månads uppsägningstid gentemot SEB.

Ärendet utgör en hemställan till kommunfullmäktige avseende beslut att Din El ska ställa ut en likvid deposition på upp till 50 miljoner Euro avseende finansiell handel för att kunna fullgöra ingångna prissäkringsavtal för elhandel. Förutsatt att moderbolaget godkänner densamma föreslås även Göteborgs Energi sänka den moderbolagsgaranti som tidigare ställts ut avseende Din Els finansiella handel från 100 miljoner Euro till 50 miljoner Euro.

Energikrisen i Europa har skapat en förändrad riskbild där säkerhetskraven för finansiell elhandel ändrat karaktär. Styrelsen bedömer att frågan är av principiell beskaffenhet och därför bör hemställas till kommunfullmäktige i Göteborg för ställningstagande.

Allmänt om Göteborgs Energi Din El AB

Din El är ett helägt dotterbolag till Göteborgs Energi som bedriver elhandeln skilt från koncernens övriga affärer. Din Els kundstocksvolym uppgår till drygt 3,5 TWh. Av denna volym levereras i dagsläget ca 91 % i prisområde 3 (från Hallands län i söder till strax norr om Stockholm), 7 % i prisområde 4 i södra Sverige och resterande 2 % i prisområde 1 och 2 i norra och mellersta Sverige. Omsättningen uppgick under 2022 till 4,7 miljarder kronor.

Bakgrund

Nasdaq har historiskt sett varit den handelsplats där Din El har genomfört prissäkringar för producerande och konsumerande kunder som valt att teckna fastprisavtal eller portföljavtal med Din El. Hösten 2021 och vintern 2022 ökade säkerhetskraven succesivt på handelsplatsen Nasdaq på grund av hög prisvolatilitet kopplat till kraftig ökning av icke planerbar kraft, i kombination med samhällets återhämtning efter pandemin, låga vattenkraftsmagasin, låga gaslager och sedermera Rysslands invasion av Ukraina.

Göteborgs Energi AB hade under denna period lämnat en moderbolagsgaranti på upp till 100 miljoner Euro som säkring för den finansiella handel, varav delar av säkerhetskravet täcktes med en likvid deposition på 800 miljoner svenska kronor.

I slutet på februari 2022 överskred Din Els finansiella prissäkringar de säkerhetskrav som bolaget hade möjlighet att ställa till Nasdaq. Vid en sådan händelse finns två alternativ; antingen måste ställda säkerheter utökas eller måste de finansiella positionerna minskas för att handeln ska kunna fortsätta. Mot bakgrund av detta beslutade styrelsen den 10 mars 2022 att ge styrelsen i Göteborgs Energi Din El AB i uppdrag att teckna nya avtal om handel med finansiell

och fysisk el via bank och/eller partners i syfte att skyndsamt reducera bolagets uppkomna risker.

En utvärdering av olika alternativa lösningar genomfördes under våren 2022 och resulterade i att Din El valde att teckna avtal med SEB för den fortsatta finansiella handeln. Upplägget innebar att handeln kunde fortsätta att utföras på Nasdaq, men att Din El blev en så kallad non-clearing medlem på Nasdaq och att SEB därmed blev Din Els clearinghus för finansiell avräkning. I och med förändringen blev SEB även ansvarig för att ställa de säkerheter som Din Els finansiella positioner på Nasdaq krävde. Initialt krävdes enbart obligationer som SEB ställde ut som Din El betalade en avgift för. SEB krävde i sin tur en moderbolagsgaranti på 100 miljoner Euro som ställdes ut av Göteborg Energi AB.

Under sommaren och hösten 2022 minskade den finansiella handeln kraftigt på Nasdaq och den 5 september 2022 beslutade riksdagen att bemyndiga regeringen om att ställa ut kreditgarantier på upp till 250 miljarder kronor till elproducenter och vid behov till andra aktörer på elderivatmarknaden för åren 2022 och 2023. Bakgrunden var att höga och volatila elpriser kraftigt hade ökat kraven på de säkerheter som Nasdaq krävde. Syftet med kreditgarantierna var att säkra likviditeten hos elproducenterna och vid behov även hos andra aktörer på elderivatmarknaden för att på detta sätt undvika störningar på energimarknaden.

I slutet på januari 2023 informerades SEB om att Nasdaq behövde utöka likviditeten på handelsplatsen för att uppfylla EMIR-regelverket varpå SEB nu framfört motsvarande krav på Din El. Händelserna ovan visar med tydlighet att elmarknaden genomgår stora förändringar och att en ny elmarknadslogik håller på att ta form.

Särskilt om säkerheter för finansiell elhandel

Nasdaq lyder under det europeiska regelverket EMIR, som syftar till att skydda aktörer som agerar på handelsplatsen. EMIR omfattar bland annat krav på stresstester för att säkerställa att Nasdaq upprätthåller en trygg handelsplats för de aktörer som agerar på Nasdaq. Det senast årets prisvolatilitet har dock inneburit att likviditeten behöver ökas upp för att Nasdaq ska uppfylla EMIR-regelverkets krav. Nasdaq införde därför den 1 februari 2023 ett ökat likviditetskrav på de aktörer som avräknas direkt på Nasdaq (däribland SEB). SEB har i sin tur fört kravet vidare på sina avräkningskunder däribland Din El.

Den finansiella handeln på Nasdaq används för att Din El ska kunna erbjuda prissäkringstjänster till både konsumerande och producerande kunder. De säkerhetskrav som ställts på Din El för finansiell handel har förändrats över åren.

- Den 15 december 2015 tillstyrkte kommunfullmäktige att Din El skulle få ställa likvid deposition på 800 miljoner svenska kronor till Nasdaq för att uppfylla de då rådande säkerhetskraven kopplade till EMIR.
- Den 23 januari 2020 tillstyrkte kommunfullmäktige en hemställan från Göteborg Energi AB om att få ställa ut en moderbolagsgaranti om 100 miljoner Euro rörande Din Els finansiell handel på Nasdaq. (Nasdaqs utökade säkerhetskrav genomfördes efter att en medlem på handelsplatsen hamnat på obestånd.)

I samband med att Din El valde att byta medlemskap på Nasdaq och bli en så kallad "Non-clearing member" (vilket innebar att avräkningsförfarandet av Din Els finansiella positioner flyttades till SEB) flyttades även moderbolagsgarantin, som tidigare ställts till Nasdaq på 100 miljoner Euro, till SEB som då övertog ansvaret för att ställa de säkerheter Nasdaq krävde.

Kundperspektiv

Kunderna kan komma att påverkas negativt om Din El inte kan behålla de prissäkringar som genomförts för kunders räkning. Om Din El inte har möjlighet att fullgöra sina kundåtaganden

kommer troligtvis kundernas elkostnader att öka eftersom marknadspriserna har stigit betydligt jämfört med när merparten av prissäkringarna genomfördes.

Konsekvens vid beslut

En likvid deposition på upp till 50 miljoner Euro till SEB möjliggör att Din El kan behålla befintliga prissäkringar samt fortsätta att erbjuda prissäkringstjänster till befintliga och nya kunder.

Konsekvens om ej beslut

Om Din El inte har möjlighet att behålla de prissäkringar som genomförts för kunders räkning kommer Din El att utsättas för full prisrisk kopplat till elmarknadens prisrörelser i förhållande till avtalade kundpriser. Avtalade kundpriser är i de flesta fall betydligt lägre än rådande marknadspriser eftersom de avtalats före rådande energikris.

Om Din El inte ställer likvid deposition såsom SEB efterfrågar kommer Din Els finansiella handel inte kunna fortsätta på Nasdaq enligt nuvarande upplägg. De prissäkringar som tidigare genomförts för kunders räkning kommer då antingen behöva flyttas till annan aktör eller avyttras. Vid en avyttring kommer Din El att bli direkt utsatt för marknadens prisrörelser och den prisrisk som då uppstår gentemot avtalade kundpriser samtidigt som Göteborg Energis finansiella anvisningar inte längre efterlevs gällande säkringskrav på såld fastprisvolym.

Kommunikationsplan

En diskussion pågår med SEB kring möjligheterna till en övergångslösning i väntan på beslut enligt ovan. Så länge Din El kan behålla de finansiella prissäkringar som kundåtagandena kräver kommer ingen extern kundkommunikationsplan att behöva upprättas.

Göteborg Energis bedömning

Din El bedömer att en likvid deposition bör ställas ut till SEB för att kunna bibehålla de finansiella prissäkringar som handlats via Nasdaq. Nasdaq och SEB bedöms som stabila motparter. Om Din El skulle flytta de finansiella positionerna till annan bilateral part ökar motpartsrisken då bilateral handel inte erbjuder samma skyddsnät som en finansiell handelsplats gör.

Att välja en annan part än SEB som clearinghus för Din Els finansiella positioner bedöms inte innebära lägre krav på likvid deposition, då samtliga aktörer som agerar på Nasdaq lyder under samma regelverk.

Göteborg som ovan

Per-Anders Gustafsson